

יְרָאָה יְרָאָה: עיונים במצוות עלייה לרגל

- א. מבוא
ב. מקומות קיום מצוות ראיית פני ה'
ג. חיוב הבאת עולת ראייה
ד. מעמד המזבח במשכן ובמקדש
ה. עולת ראייה במשכן
ו. משמעות העלייה לרגל להר המוריה

א. מבוא¹

מצוות עלייה לרגל מופיעה שלוש פעמים בתורה:

שְׁלֹשׁ פְּעָמִים בְּשָׁנָה יְרָאָה כָּל זְכוּרָךְ אֶל פְּנֵי הָאֲדֹנָי ה'.

(פרשת משפטים, שמות כג, יז)

שְׁלֹשׁ פְּעָמִים בְּשָׁנָה יְרָאָה כָּל זְכוּרָךְ אֶת פְּנֵי הָאֲדֹנָי ה' אֱלֹהֶיךָ יִשְׂרָאֵל.

(פרשת כי תשא, שמות לד, כג)

שְׁלוֹשׁ פְּעָמִים בְּשָׁנָה יְרָאָה כָּל זְכוּרָךְ אֶת פְּנֵי ה' אֱלֹהֶיךָ בְּמִקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר בְּחַג הַמִּצּוֹת וּבְחַג הַשְּׂבָעוֹת וּבְחַג הַסֻּכּוֹת וְלֹא יְרָאָה אֶת פְּנֵי ה' רִיקָם.

(פרשת ראה, דברים טז, טז)

מאמר זה עוסק בשיטתו של הרמב"ם ביחס למצוות עלייה לרגל. במסגרת המאמר אנסה להוכיח באמצעות ניתוח מקורות שונים, כי לדעת הרמב"ם מצוות עלייה לרגל התקיימה בכל המשכנות שקדמו לבניין בית המקדש, וכי קיים הבדל מהותי בין מצוות עלייה לרגל למשכן לבין מצוות עלייה לרגל למקדש.

ב. מקומות קיום מצוות ראיית פני ה'

בכל אחד משלושת הרגלים, קיימת מצווה לעלות לרגל, מצווה המכונה בלשון חז"ל (הגיגה ב, א) "יְרָאָה יְרָאָה", שמשמעותה להגיע "לראות" את פני השכינה ולהיראות לפניה.

1 מוקדש לרפואתו של משה אהרון בן לאה בילא, שנפצע בעת הגנתו על עמו וארצו במלחמת חרבות ברזל.

תודתי לרבנים משה ברגר, חיים ברנר, נתנאל הלפגוט ונחום שניצר, לד"ר יואל פליטר, לד"ר עזרא שבת ולבניי וחתני היקרים אלי בקר, יעקב בקר ובנימין פלדמן על עזרתם בפיתוח וחיידוד הרעיונות המופיעים במאמר זה. אני מודה לחברי מערכת "אסיף" על הערות חשובות והכוונה בניסוח המאמר.

הרמב"ם מסביר שאחד מתפקידי המרכזיים של כל אחד מבתי ה' הוא לקיים מצוות עלייה לרגל (בית הבחירה א, א-ב):

מצות עשה לעשות בית לה' מוכן להיות מקריבים בו הקרבנות וחוגגין אליו שלש פעמים בשנה שנאמר ועשו לי מקדש וכבר נתפרש בתורה משכן שעשה משה רבינו... המשכן בגלגל... ומשם באו לשילה... ובאו לנוב ובנו שם מקדש... ובאו לגבעון ובנו שם מקדש ומגבעון באו לבית העולמים.

הרמב"ם מציין את כל בתי ה' - החל ממשכן משה במדבר וכלה בבית המקדש,² כמקומות ש"חוגגין אליו שלש פעמים בשנה". נראה מכאן שלשיטתו התקיימה מצוות עלייה לרגל בכל המשכנות שנבנו טרם בניית בית המקדש בירושלים.³

שיטת הרמב"ם, ככל הנראה, מבוססת על הפסוקים השונים בחומש שמתארים את העלייה לרגל. ניתן היה להסיק מפרשת ראה, שהמצווה מתקיימת רק בבית המקדש בירושלים, כיוון שהפסוק אומר מפורשות "בְּמִקוֹם אֲשֶׁר בְּחָר". אולם, לעומת פרשת ראה, בפרשיות משפטים וכי תשא לא מצוין שמצוות ראיית פני ה' מתקיימת רק "בְּמִקוֹם אֲשֶׁר בְּחָר", ונראה שהרמב"ם מדייק מפרשיות אלה שמצוות עלייה לרגל איננה מוגבלת דווקא לבית ה' הממוקם במקום אשר יבחר, אלא ניתן לקיימה גם במקומות נוספים - קרי, בכל המשכנות.

ג. חיוב הבאת עולת ראה

בנוסף להגעה פיזית לבית ה' שלוש פעמים בשנה, לראות ולהיראות, יש איסור להגיע בידיים ריקות:

שְׁלֹשׁ רִגְלִים תַּחַג לִּי בַשָּׁנָה: אֶת חַג הַמִּצּוֹת תִּשְׁמֹר שְׁבַעַת יָמִים תֹּאכַל מִצּוֹת פֶּאֶשֶׁר צְוִיתָ לְמוֹעֵד חֹדֶשׁ הָאֵבִיב פִּי בּוֹ יֵצְאֶת מִמִּצְרַיִם וְלֹא יֵרְאוּ פָנַי רִיקָם.

(שמות כג, יד-טו)

2 בגמרא במסכת שבועות (טז, ב) קיימת דעה ש"משכן איקרי מקדש ומקדש איקרי משכן" אולם במאמר זה השתמשנו במונח משכן לציין כל בתי ה' חוץ מזה ששכן בהר המוריה בירושלים, המכונה בית המקדש.

3 ראה קרן אורה (זבחים קטז, ב ד"ה בשילה) הכותב: "ומלשון הרמב"ם ז"ל בריש הלכות בית הבחירה משמע דמצוות עשה היא לעשות מקדש לשמו יתברך ולחוג לפניו ג' פעמים בשנה... משמע דבכל העיתים קיימו המצווה להיותו מקודש להראות ולחוג לפניו ג' פעמים בשנה". מסקנה דומה מופיעה בשו"ת מהר"ץ חיות (סי' ז'), ובספר קול צופיך (עמ' עט) של הרב יהודה גרשוני.

וּפְטָר חֲמוֹר תִּפְדֶּה בְשֵׁה וְאִם לֹא תִפְדֶּה וְעֵרְפָתוֹ כָּל בְּכוֹר בְּנֵיךָ תִפְדֶּה וְלֹא יֵרָאוּ פְנֵי רִיקָם: שְׁשֵׁת יָמִים תַּעֲבֹד וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי תִשְׁבֹּת בְּחָרִישׁ וּבְקִצִיר תִּשְׁבֹּת: וְחַג שִׁבְעַת תַּעֲשֶׂה לָּךְ בַּכּוֹרֵי קִצִיר חֲטִים וְחַג הָאֶסִיף תִּקּוּפַת הַשָּׁנָה: שְׁלֹשׁ פְּעָמִים בַּשָּׁנָה יִרְאָה כָּל זְכוּרָךְ אֶת פְּנֵי הָאֲדֹן ה' אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל.

(שמות לד, כ-כג)

על בסיס פסוקים אלו בפרשיות שמות פוסק הרמב"ם שמי שעולה לרגל ללא הבאת קרבן עולת ראה, עובר על לאו (חגיגה א, א):

הראייה האמורה בתורה היא שנראה פניו בעזרה ביום טוב הראשון של חג ויביא עמו קרבן עולה... ומי שבא לעזרה ביום ראשון ולא הביא עולה, לא דיו שלא עשה מצות עשה, אלא עובר על לא תעשה, שנאמר לא יראו פני ריקם.

בנוסף, לאיסור לאו להגיע לראות את פני ה' בידיים ריקות, הרמב"ם פוסק (חגיגה א, א) שעולת הראייה היא חלק אינטגרלי ממצות ראיית פני ה' ותנאי לקיומה:

הראייה האמורה בתורה היא שנראה פניו בעזרה ביום טוב הראשון של חג ויביא עמו קרבן עולה... ומי שבא לעזרה ביום ראשון ולא הביא עולה, לא דיו שלא עשה מצות עשה, אלא עובר על לא תעשה, שנאמר לא יראו פני ריקם.

יש להבין מה מקור הרמב"ם לחידושו זה. הרמב"ם מצטט את הפסוקים מפרשיות שמות, בהם נאמר "לא יראו פני ריקם" כמקור לאיסור הלאו, אך הוא אינו מצטט מקור לשיטתו שקרבן עולת ראה הוא תנאי לקיום מצות העשה של עליה לראות פני ה'. ייתכן שהוא מתבסס על הפסוקים מפרשת ראה ללימוד דין זה (דברים טז, טז):

שְׁלוֹשׁ פְּעָמִים בַּשָּׁנָה יִרְאָה כָּל זְכוּרָךְ אֶת פְּנֵי ה' אֱלֹהֶיךָ בְּמִקּוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר בְּחַג הַמִּצּוֹת וּבְחַג הַשִּׁבְעוֹת וּבְחַג הַסֻּכּוֹת וְלֹא יִרְאָה אֶת פְּנֵי ה' רִיקָם.

בפרשת ראה, המילים "ולא יראה את פני ה' ריקם" נמצאות באותו פסוק ומחוברות בוי"ו החיבור לציווי "שלוש פעמים בשנה יראה כל-זכורך את-פני ה' אלקך במקום אשר יבחר".⁴ ממבנה הפסוק אפשר להסיק שהמילים "ולא יראה את פני ה' ריקם" הם חלק מהגדרת מצוות "יראה כל זכורך".⁵

4 בשונה מפרשת ראה, בפרשיות שמות, המילים "ולא יראו פני ריקם" נמצאות בפסוק נפרד מהפסוק המלמד על מצוות העשה לעלות לרגל. למושג בפרשת משפטים: את חג המצות תשמר... ולא יראו פני ריקם: וחג הקציר בפני מעשיך... שלש פעמים בשנה יראה כל זכורך אל פני האדון ה'.

5 כהסבר זה כתב הרב ירוחם פערלא (ספר המצוות לרס"ג מצווה מו ד"ה אבל לדידי).

ד. מעמד המזבח במשכן ובמקדש

אם אכן לדעת הרמב"ם מצוות עלייה לרגל התקיימה בכל המשכנות בדומה למקדש, הרי שעיון בסוגיות התלמודיות מוכיח ששיטתו, לפיה מצוות עשה זו מותנית בהבאת עולת ראייה, היא תנאי ייחודי ובלעדי לעלייה לרגל לבית ה' בהר המוריה, הוא המקום אשר יבחר. דבר זה מתברר מכך שבחלק מהמשכנות שקדמו לבית המקדש, שבהם התקיימה מצוות עלייה לרגל, לא היה ניתן כלל להביא עולת ראייה. מכאן משתמע בברור שהיא אינה יכולה להוות תנאי למצוות העלייה לרגל למשכנות.

תחילה, נבאר מספר מושגים ולפיהם נוכיח את טענתנו.

מזבח בית ה', המכונה לעיתים מזבח אוהל מועד, נמצא בחצר בית ה'. כפי שמבארת התוספתא (זבחים יג, יט), הגדרתו כמזבח תלויה בנוכחות ארון הברית בקודש הקדשים, כך שבהיעדר הארון מעמדו של המזבח הופך להיות "במה גדולה" גרידא.

בניגוד לבמה גדולה, שהיא במה השייכת לציבור, המונח "במה קטנה" מתייחס למזבח פרטי "שכל יחיד ויחיד עושה במה לעצמו" (רש"י מגילה ט, ב ד"ה לבמה קטנה).

בירושלמי (מגילה א, יב) נאמר:

כל זמן שהארון מבפנים - במות קטנות אסורות, יצא - במות קטנות מותרות.

העולה מכאן הוא שכשארון הברית נמצא בקודש הקדשים, המזבח בחצר בית ה' הוא המקום היחיד שמותר להקריב בו קרבנות ציבור וקרבנות יחיד. אך כאשר ארון הברית אינו נמצא בבית ה', כך שהגדרת המזבח משתנה והוא הופך לבמה גדולה, הוא מאבד את מעמדו כמקום בלעדי להקרבת קרבנות. בהיעדר ארון הברית, מותר להביא קרבנות גם במזבחות הפרטיים המכונים "במה קטנה".⁶

לאור הבחנה זאת, הסביר המאירי (מגילה ט, ב ד"ה המשנה הט"ו) את דברי המשנה (משנה זבחים יד, ה):

עד שלא הוקם המשכן - היו הבמות הקטנות מותרות, משהוקם המשכן - נאסרו הבמות הקטנות, באו לגלגל הותרו הבמות הקטנות. באו לשילה נאסרו הבמות הקטנות. באו לנוב וגבעון הותרו הבמות הקטנות.

6 יש לציין שגם בתקופות שבהן הותר להקריב בבמות קטנות, נותר הבדל מהותי בין במה גדולה לבמה קטנה. במה גדולה נשאת "במת הציבור", ולכן ניתן להקריב קרבנות ציבור רק בבמה הגדולה.

לפי המאירי, שמבסס את שיטתו על התוספתא שצוינה לעיל, ההבדל בהיתר במות קטנות בין התקופות השונות המופיעות במשנה כרוך בשאלה האם ארון הברית היה בקודש הקודשים. בתקופות המדבר ושילה, מכיוון שארון הברית היה בקודש הקדשים, המזבח הוגדר כמזבח ייחודי ולכן נאסרו במות קטנות. לעומת זאת, בגלגל (תקופת כיבוש וחלוקת הארץ, כאשר הארון יצא במלחמות ולא נכח במשכן) ובתקופות נוב וגבעון (כאשר הארון הוגלה על ידי הפלישתים ולאחר שהוחזר, לא חזר למקומו במשכן), מכיוון שהארון לא היה במקומו הקבוע, המזבח הוגדר כבמה גדולה והיה מותר להקריב קרבנות בכמה קטנה.

על בסיס האמור לעיל ניתן להסיק שגם בתקופת משכן שילה, אילו היו מוציאים את ארון הברית ממקומו, המזבח היה הופך לבמה גדולה וכך במות קטנות היו נהפכות למותרות. דין זה עולה מדברי הירושלמי (מגילה א, יב):

ר' זעירה בעא קומי ר' יסא, אפילו לשעה כגון היא דעלי?

רבי זעירה שואל, האם בתקופת משכן שילה, כשהוציאו את ארון הברית מהמשכן לתקופה קצרה בלבד (לשעה), היו במות יחיד מותרות. הגמרא אינה עונה לשאלה זו, אולם עצם השאלה מראה שהמעמד הייחודי של מזבח משכן שילה (ועל פניו גם מזבח משכן המדבר) תלוי בהימצאות הארון במקומו, ואילו היו מוציאים את ארון הברית משילה לתקופה ארוכה (או בקביעות) היה ברור כי המזבח היה מוגדר כבמה גדולה ובמות קטנות היו מותרות, בדומה לתקופת משכנות גלגל, נוב וגבעון.

נראה שהתלות של מעמד המזבח בנוכחות ארון הברית, שייכת אך ורק במשכנות. בבית המקדש, מעמד המזבח נשמר ללא תלות בהימצאות ארון הברית. כך היא לשון המשנה שצוטטה לעיל:

באו לירושלים נאסרו הבמות הקטנות ולא היה להן (עוד) היתר.

לאחר בניית בית המקדש, המזבח לא היה יכול להפוך לבמה גדולה, ולכן מתקופה זו לא הותרו במות קטנות. בהתאם לאמור, בתקופת בית שני, למרות שארון הברית לא נכח בבית ה', המזבח שמר על מעמדו כמקום הבלעדי להקרבת קרבנות.

נראה כי התלות של מעמד מזבח המשכנות בנוכחות ארון הברית קשורה בהשראת השכינה במשכנות. בבתי ה', החל ממשכן משה ועד תקופת המשכן בגבעון, השכינה שרתה בין הכרובים שישבו על הארון "וְנוֹעַדְתִּי לָךְ שָׁם וְדַבַּרְתִּי אִתְּךָ מֵעַל הַפְּפֹרֶת מִבֵּין שְׁנֵי הַכְּרֻבִים" (שמות כה, כב). למקום הגיאוגרפי של המשכן לא הייתה משמעות, כך שלאחר העברת המשכן למיקום חדש (או לאחר חורבן המשכן), המיקום הגיאוגרפי

של המשכן איבד ממעמדו כקדוש ונהיה חול. לכן, בהיעדר ארון הברית והשראת השכינה בין הכרובים, בתי ה' אלו לא היו מקום ייחודי להבאת קרבנות.⁷ בשונה מהמשכנות, בית ה' שעמד "בְּמָקוֹם אֲשֶׁר יִבְחָר" הוא מקום ששוכנת השכינה עדי עד ללא קשר להימצאות ארון הברית, כדברי הרמב"ם (בית הבחירה ו, טז):

ולמה אני אומר במקדש וירושלים קדשה לעתיד לבא? לפי שקדושת המקדש וירושלים מפני השכינה והשכינה אינה בטלה. והרי הוא אומר, "והשימותי את מקדשכם" ואמרו חכמים אף על פי ששמומין, בקדושתן הם עומדים.

לפי הרמב"ם, לאחר הקמת בית ה' במקום אשר יבחר, השראת השכינה נותרת במקומה, אף לאחר חורבנו וללא קשר להימצאות ארון הברית.

לסיכום, נראה שלאחר בניין בית ה' בהר המוריה, מזבח המקדש נשאר כמקום ייחודי להקרבת קרבנות, ואין היתר להקריב בבמות קטנות מכיוון שהשכינה שורה במקום ההוא לנצח.

ה. עולת ראייה במשכן

הגמרא מסבירה כי בתקופות של היתר במות, כשמזבח בית ה' מוגדר כבמה גדולה, יש קרבנות שלא ניתן להביא כלל (זבחים קיז, ב):

"איש הישר בעיניו יעשה", איש ישרות הוא דליקרוב, חובות לא ליקרוב.

כלומר, בתקופת היתר הבמות, ניתן להקריב קרבנות יחיד שהם נדבה בלבד, אך קרבנות יחיד שהם קרבנות חובה לא ניתן להקריב, לא בבמה קטנה ולא בבמה גדולה. לכן, במשכנות שבהם המזבח הוגדר כבמה גדולה (גלגל, נוב וגבעון) לא הביאו קרבנות יחיד מסוג חובה. לפי שיטת הרמב"ם דוגמה של קרבן יחיד מסוג חובה הוא קרבן עולת ראייה (פירוש המשנה לרמב"ם, הקדמה לסדר קדשים):

הקרבנות מתחלקין אל ארבע מינים. המין השני הוא קרבן יחיד שיתחייב בקרבן בהגיע זמן ידוע ואותו הזמן הוא שלש רגלים. שכל אחד ואחד מישראל חייב קרבן עולה והוא הנקרא עולת ראייה.

7 יש להדגיש כי למרות שהיעדר ארון הברית פוגע במעמד המשכן כמקום בלעדי להקרבת קרבנות, המשכן, גם בהיעדר הארון, שומר על ייחודו כמקום קדוש שבו מתקיים "מפגש" בין עם ישראל לה'. ההוכחה לכך היא שכפי שהראינו בשיטת הרמב"ם מצוות עלייה לרגל התקיימה בכל המשכנות, כולל אלו שבהם נעדר ארון הברית.

בהתאם לנאמר, בתקופות משכנות גלגל, נוב וגבעון, עולי הרגל לא היו מקריבים עולת ראייה,⁸ כפי שנקט המשנה למלך (קרבן פסח א, ג ד"ה אף בשעת היתר במות):

ועולת ראייה אליבא דכולי עלמא קרבן יחיד הוי, ולפי זה אינו קרב לא בבמה גדולה ולא בקטנה.⁹

כמו כן, במשכן משה במדבר ובמשכן שילה, אילו היו מוציאים את ארון הברית, מכיוון שבנסיבות אלו היה המזבח מוגדר כבמה גדולה, היו עולים לרגל ללא הבאת קרבן ראייה. לעומת זאת, בבית המקדש שעמד במקום אשר יבחר, תמיד יש להביא קרבן ראייה בעת עלייה לרגל.

יוצא ששיטת הרמב"ם "שמי שבא לעזרה ולא הביא עולה לא עשה מצות עשה" בהכרח אינה מתייחסת לתקופת המשכנות, שהרי בתקופה זו קיימו בפועל (משכנות גלגל, נוב וגבעון) וניתן היה לקיים באופן תיאורטי (משכן משה ומשכן שילה) עלייה לרגל ללא הבאת עולת ראייה. כך, הבאת עולת ראייה כתנאי בקיום ראיית פני ה' מתקיימת רק בבית ה', הנמצא במקום אשר יבחר.

הסבר זה תואם להצעה שצינינו לעיל, לפיה המקור להתניית מצוות ראיית פני ה' בהבאת קרבן נלמד דווקא מפרשת ראה, פרשה בה מופיע המונח ה"מקום אשר יבחר".

בהתאם לאמור, מובן מדוע לפי שיטת הרמב"ם יש צורך בפרשה מיוחדת (ראה) המלמדת על חיוב עלייה לרגל. למרות שמצוות עלייה לרגל התקיימה במשכנות (כפי שמופיעה בפרשיות שמות) התלות הקיימת בין הקרבן לבין קיום מצוות עלייה לרגל, נלמד דווקא מהניסוח המיוחד של פרשת ראה, המתייחס לבית ה' הממוקם במקום אשר יבחר.

8 בהקשר אחר, התוספות (חגיגה ב, א ד"ה הכל) מעלים את האפשרות להפריד בין מצוות עלייה לרגל לבין הבאת קרבן ראייה עולה. התוספות מבינים שלשיטת הירושלמי נשים חייבות בעלייה לרגל אולם פטורות מקרבן ראייה. לדברינו קיימת אפשרות דומה לכך אצל גברים במשכנות בהם ארון הברית לא נוכח, שבהם התקיימה מצוות עלייה לרגל ללא הבאת קרבן עולת ראייה.

9 הקרן אורה (זבחים קטז, ב ד"ה ומדברי הרמב"ם) חולק על המשנה למלך: "ומדברי הרמב"ם ז"ל הנ"ל נראה דחיוב ראייה ברגלים היה גם בשעת היתר הבמות לעלות אל המקום במת ציבור, המקום המקודש בעת הזאת. ואם מחוייב הוא להראות פנים, ה"ה דמחוייב להביא עולת ראייה. וזה דלא כמה שכתב המשנה למלך ז"ל בפרק א' מהלכות קרבן פסח דעולת ראייה לא הקריבו דהוי חובת יחיד".

1. משמעות העלייה לרגל להר המוריה

לדברינו, קיים שוני בין קיום מצות עלייה לרגל למשכנות לבין עלייה לרגל לבית ה' שעמד "במקום אשר יבחר". הבאת קרבן עולת ראייה מהווה תנאי לקיום מצוות ראיית פני ה' אך ורק בבית המקדש.

אציע כי הבדל זה נובע משוני מהותי במטרת העלייה לרגל למשכן לעומת העלייה למקדש. עלייה לרגל למשכן היא דרך לבטא את התלות הקיומית שלנו בבורא העולם, וזאת לעומת עלייה לרגל ל"מקום אשר יבחר" שמהווה חיקוי לעקידת יצחק כקרבן עולה בהר המוריה.

בעלייה לרגל למשכנות, עם ישראל נוטשים את אדמתם כדי להראות שכל המאמצים להתקיים ולהתפרנס הם לשווא ללא ברכת עליון. עלייה זו, כפי שאומר המשך חכמה (שמות כג, יז) כרוכה בהליכת כל הזכרים הרחק מביתם כאשר הם מניחים את אדמתם בידי חגרים וסומים, ומאמינים בהשגחת הקב"ה להינצל מכל צר ואיוב. בהגיעם להיראות לפני השכינה, הם חייבים להביא דורון בצורת קרבן. בהנתן אפשרות להביא קרבן זה, חל איסור על כל יחיד ויחיד להגיע בידיים ריקות.

אולם, בהגעה להר המוריה, קיומה של המצווה שונה במהותה מאשר בשאר בתי ה'. הגעה ל"מקום אשר יבחר" הינה הגעה ל"אחד ההרים אשר אמר אליך" (בראשית כב, ב), מקום שאברהם הצטווה לעקוד את יצחק בנו ושעליו נאמר: "קח נא את בנה את יחידך אשר אהבת את יצחק ולך אל ארץ המוריה והעלהו שם לעלה", "וילך אל המקום אשר אמר לו האלקים" (בראשית כב, ג-ג). בהר המוריה, אברהם מפגין את התלות המוחלטת שלו בבורא עולם ואת נכונותו להקריב את יצחק בנו כעולה. כביטוי לנכונותו להקריב את בנו, מבצע אברהם שם את הפעולה המעניקה את המשמעות לעלייתו להר - הקרבת קרבן כ"עלה תחת בנו" (בראשית כב, יג). כפי שאומר המדרש (תנחומא פרשת וירא כג) הקרבת קרבן עולה יוצרת, באופן סמלי, את "אפרו של יצחק צבור ועומד לכפרה".

אברהם אבינו, בהגיעו להר המוריה, ולאחר שהקריב את האיל תחת בנו, מצהיר שבפעולה זאת הוא קיים "יראה יראה": "ויקרא אברהם שם המקום ההוא ה' יראה אשר יאמר היום בנה ה' יראה" (בראשית כב, יד).

הרמב"ם (מורה נבוכים ג, מה), בהתבסס על תרגום אונקלוס, מסביר שבפסוק זה אברהם אינו מתייחס רק לפעולה שהוא בעצמו ביצע אלא שהוא מצווה על בניו להגיע, כמוהו, למקום זה להתפלל ולעבוד את ה' לדורי דורות:

אברהם צווה אותם שיהא זה בית עבודה, כמו שביאר המתרגם ואמר, "ופלח וצלי אברהם תמן באתרא ההוא ואמר קדם ה' הכא יהון פלחין דריא".

בדומה לאברהם אבינו, אשר הבאת הקרבן העניקה משמעות להגעתו להר המוריה, כך גם אצל בניו כשמגיעים לאותו ההר. עליית בניו של אברהם אבינו להר המוריה היא חיקוי למעשיו, ומשמעותה מותנית, בדומה לאברהם, בהבאת קרבן עולה. בהתאם לכך, וכפי שפוסק הרמב"ם, מי שעולה לבית ה' בהר המוריה לקיים מצוות יְרָאָה וְיִרְאָה ולא הביא קרבן עולה, לא קיים מצוות עשה של ראיית פני ה'.